

Zielono i bezpieczniej!

List otwarty organizacji pozarządowych w sprawie Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027

Komisja Europejska

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Szanowni Państwo

Projekt Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDŚ) powstał i był konsultowany w zupełnie innych realiach. Rosyjska agresja na Ukrainę wywróciła dotychczasowe priorytety w uzależnionej od rosyjskich paliw Europie. Aby z tym uzależnieniem zerwać musimy przyspieszyć zieloną transformację – także na Dolnym Śląsku. To zwiększy nasze bezpieczeństwo, nie tylko energetyczne. Konieczna i pilna jest rewizja priorytetów wydatkowania środków z funduszy unijnych, w tym FEDŚ. Dostrzegła to KE i inne kraje członkowskie UE przyjmując plan **REPowerEU** oraz strategię uniezależnienia się od paliw kopalnych z Rosji.

Mając powyższe na względzie wzywamy władze Dolnego Śląska oraz Komisję Europejską do niezwłocznego dostosowania programu FEDŚ do stojących przed Polską wyzwań w zakresie bezpieczeństwa energetycznego. Priorytetem Polski musi być oszczędzanie energii oraz zastąpienie paliw kopalnych odnawialnymi źródłami energii. Zielone bezpieczeństwo energetyczne, oparte na lokalnych, zróżnicowanych i rozproszonych zasobach zielonej energii, musi się stać nową, promowaną doktryną energetyczną. Działania dotyczące transformacji energetycznej powinny być zintegrowane z działaniami dla ochrony klimatu i adaptacji do kryzysu klimatycznego a także poprawy jakości środowiska i powietrza. W ten sposób zwiększymy jednocześnie nasze bezpieczeństwo geopolityczne, klimatyczne i środowiskowe.

Dlatego wnioskujemy o zmiany w trzech obszarach:

- 1. Znaczące zwiększenie środków służących realizacji celów klimatycznych oraz transformacji energetycznej** ze szczególnym uwzględnieniem termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz publicznych w trosce o zmniejszenie zagrożenia ubóstwem energetycznym oraz uzależnieniem od paliw kopalnych z Rosji. Wzmocnieniu powinny również ulec transport publiczny oraz zeroemisyjny rowerowy, kosztem zmniejszenia środków na budowę nowych dróg samochodowych. Dla zmniejszenia emisyjności gazów cieplarnianych niezbędne jest również, choćby częściowe, uwzględnienie strategii Gospodarki Obiegu Zamkniętego. Wszystkie powyższe działania powinny mieć odzwierciedlenie w ambitnych wskaźnikach zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, adekwatnych do celów europejskiego Zielonego Ładu oraz pakietu Fit for 55.
- 2. Pełniejsze uwzględnienie potrzeby ochrony bioróżnorodności oraz adaptacji do zmian klimatu**, w szczególności poprzez ochronę przyrody oraz ochronę oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania i alokacje środków oraz wskaźniki rezultatów dotyczące ochrony przyrody powinny odnosić się do celów Europejskiej Strategii Bioróżnorodności do 2030, przy znacznym ograniczeniu w budżecie działań dot. rekreacyjno-turystycznego jej wykorzystywania. Zgodnie z nową horyzontalną

zasadą **Do No Significant Harm** większą wagę w procesie wydatkowania funduszy należy nadać zapobieganiu strat zielonej infrastruktury, w tym w szczególności poprzez stosowanie standardów ochrony drzew. Wprowadzenie dla wszystkich realizowanych inwestycji z FEDŚ uwzględniania kwestii adaptacji do zmian klimatu. W szerszym zakresie należy położyć nacisk na zapobieganie finansowania działań niszczących błękitną- chroniącą wodę- infrastrukturę oraz na ochronę ekosystemów zagrożonych zmianami klimatu. W obszarze gospodarki wodno-ściekowej powinny zostać uwzględnione inwestycje dotyczące retencjonowania i ponownego wykorzystania wód opadowych na terenach zabudowanych.

- 3. Uwzględnienie potrzeby szeroko rozumianej edukacji klimatycznej i środowiskowej** oraz przeznaczenie na nią znaczących środków. Działania w szczególności powinny obejmować promocję, doradztwo, podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych m.in. w kwestiach klimatycznych, efektywności energetycznej i wykorzystania OZE, niezbędności głębokiej transformacji energetycznej i gospodarczej. Konieczne jest też budowanie kompetencji umożliwiających tworzenie nowych zielonych miejsc pracy. Wpierane powinny być działania edukacyjne zarówno jako komponenty w projektach inwestycyjnych jak i samodzielne projekty komplementarne względem interwencji planowanej w ramach programów ogólnokrajowych. Edukacja, rozumiana jako poszerzanie świadomości wyzwań, dostarczanie niezbędnych informacji oraz rozwój kompetencji jest koniecznym filarem niezbędnych w Polsce zmian.

Dolny Śląsk, 25 maja 2022

Podpisali:

Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych, Wrocław

Forum Aktywności Lokalnej w Wałbrzychu

Fundacja Centrum Praw Obywatelskich i Badań nad
Demokracją, Wrocław

Fundacja Edukacji Europejskiej, Wałbrzych

Fundacja Eko Patrol Dolny Śląsk, Wałbrzych

Fundacja Eko Patrole, Wałbrzych

Fundacja EkoRozwoju, Wrocław

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Legnica

Fundacja Futurama, Legnica

Fundacja Kultury Ekologicznej w Jeleniej Górze

Fundacja Mazelan, Chrośnica

Fundacja „Merkury”, Wałbrzych

Fundacja Nasza Ziemia, Wrocław
Fundacja Przestrzeń dla Obywateli, Legnica
Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej z Wałbrzych
Kłodzka Wstęga Sudetów-Lokalna Grupa Działania, Łądek Zdrój
Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór, Kowary
Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa z siedzibą w Oleśnicy
Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław
Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA. Wrocław
Stowarzyszenie Ekologiczne „Etna”, Oława
Stowarzyszenie Grupa Sokołowska, Sokołowsko
Stowarzyszenie Nowa Idea, Wrocław
Stowarzyszenie Oko na Soko, Sokołowsko
Spółdzielnia Socjalna Zielony Zakątek z Wałbrzycha
Stowarzyszenie Eko-Edukacja, Wrocław
Stowarzyszenie „PARTNERSTWO dla Doliny Baryczy”, Milicz
Stowarzyszenie Akcja Miasto, Wrocław
Towarzystwo Benderowskie, Wrocław
Ziębicka Inicjatywa Obywatelska, Ziębice
Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Warszawa, Wrocław

Kontakty do sygnatariuszy:

Radosław Gawlik Stowarzyszenie EKO-UNIA rgawlik@eko.org.pl 605037417

Irena Krukowska-Szopa Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” krukowska@zielonaakcja.pl 600276829

Krzysztof Smolnicki Fundacja EkoRozwoju k.smolnicki@fer.org.pl 601.205658